HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאי דאסר שרא לראובן מהו לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר לראובן משום דפתח ביה או דלמא לראובן דוקא [א] ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון [ב] מהו לשמעון וה"ה לראובן והאי דקאמר שמעון משום דסליק מיניה או דלמא לשמעון דוקא בעי רב אשי אף לשמעון מהו אף אראובן קאי או דלמא אף אעלמא קאי [ג] תיקו: ת"ר (א)לאחר פטירתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו אלו הן (ב)רבי יוסי הגלילי ור"ט ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע נענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו מה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה אשת איש שהיא חמורה לא כ"ש הא למדת שאין זה כריתות אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה אמר רבא כולהו אית להו פירכא לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי (ג)א"ר יוסי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר נענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר איהו עקר אלא מתנה לעקור דבר מן התורה מתנה מי קאמר לה לא סגי לה דלא מינסבא ליה לאחוה דההוא גברא אלא גורם לעקור דבר מן התורה גורם ° אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא ימות בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה ° היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא ° (ד)מודה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת נענה ר' יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל ולא והרי תרומה וקדשים שאסורה לזה ומותרת לזה באיסור אשה קא אמרינן והרי עריות באישות קאמרינן הרי אשת איש היינו פירכא ובמאי אילימא בעל מנת הרי (י)הותרה אצלו בזנות אלא בחוץ נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי בכולהו תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא מודה היה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונשאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן ובמאי אילימא בעל מנת

הרי

(ה) **מאי דאסר שרא.** דהאי לראובן ושמעון דהדר אמר לה קודם מסירה אף לראובן ושמעון קאמר ואינו שיור: **או דלמא.** האי לראובן ושמעון דהדר קאמר חזרה היא שחזר והפך תנאו לומר לראובן ושמעון אני מתירך לבדם ותאסרי על הכל(ו): **בעי רב אשי אף לשמעון מהו.** אמר לה חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר אף לשמעון מהו אם תימצי לומר היכא דחזר ואמר לשמעון ולא אמר אף דוקא לשמעון קאמר הכא מאי כיון דאמר אף ודאי התירה לשניהם דהאי אף אראובן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: **או דלמא.** לשמעון ולא לראובן והאי אף אכולי עלמא קאי: **נענה.** הרים קולו. כל עניה הכתובה בתורה הרמת קול היא: **הרי שהלכה זו.** אחר גירושיה: **וניסת לאחיו.** של אותו האיש שנאסרה עליו בגירושין: **עוקר דבר.** מצות יבום שאסורה להתייבם לו: **שאין זה כריתות.** האמורה בתורה שלא אמרה תורה כריתות העוקר דבר מן התורה: **הכורת בינו לבינה.** והרי אכתי אגידא ביה ליאסר על אותו האיש: **לא נמצא גט בטל למפרע.** שהרי אמר לה על מנת שלא תנשאי לפלוני: **ובניה.** מן האמצעי ממזרין: **שאין זה כריתות.** לא אמרה תורה כריתות המביא את ישראל לידי פסול: **לא נמצאת אלמנה.** אצל כהן זה דהא לגביה לא איגרשה: **גרושה אצל כל אדם.** ועל ידי צד גירושין שבה אסרה הכתוב עליו כדאמרן לעיל(ז) גרושה מאישה(ח) לבדו אסורה לכהונה: **וק"ו.** והרי דברים ק"ו שאתה למד הימנו שלפני מיתת המגרש תהא אסורה לכל מפני צד אישות שבה: **ומה.** איסור גרושה שהוא קל דליתא אלא בלאו בעלמא מצינו שאסורה על כהן זה שהיא אלמנה אצלו מפני צד גירושין שבה: **אשת איש שהיא חמורה.** אינו דין שתאסר אצל מי(ט) שהתירו אצלו מפני צד אישות שבה: **אין משיבין את הארי לאחר מיתה.** אם היה קיים שמא יחזיר לכם תשובה: **אית להו פירכא.** כדמפרש ואזל לקמיה בתר סייעתא דברייתא: **איהו עקר.** כלומר וכי הוא עוקרו ממש הרי נעקר מאליו בגרמתו של זה. עוקר משמע העושה איסור בידים ויבומין הללו אינן מוטלין עליו ליבמה שיהא הוא עוקרן: **בת אחיו לא ישא.** שלא יוכל האב ליבם את בתו: **היינו פירכא.** דאמר רבא לכולהו אית להו פירכא: **ובמאי.** מוקי ר"ט פלוגתא דר"א ורבנן: **אי בחוץ מישרא שרי לה רבי אליעזר.** להתייבם לו מאחר שניסת לאחר ונתקה מאישות הראשון לגמרי: **אלא בעל מנת.** מוקי לה דכיון דתנאה הוא ולא איתקיים נמצא גט בטל למפרע וקיימא באיסור אשת איש: **תרומה וקדשים.** אסורין לישראל ומותרין לכהנים: **עריות.** בתו ואחותו: **באישות קאמרינן.** נאסרה ע"י קידושין: **אשת איש.** מותרת לבעלה ואסורה לכל אדם: **היינו פירכא.** דקאמר רבא לעיל: **הרי הותרה אצלו בזנות.** דהא על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה וקרינא בה מותרת לכל: **אלא בחוץ.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתא דר"א הילכך פריך ליה הא שאסורה עליו לגמרי דלגביה לא איגרשה:

הרי

אף לשמעון מהו. נראה דאף לראובן נמי מספקא ליה: **ועמדה** ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל. וא"ת והלא[א] אין נישואין חלין שהרי אסורה עליו משום איסור אשת איש[ב] ומאי שנא מדתניא בתוספתא(י) על מנת שלא תינשאי לאבא ולאביך ה"ז גט על מנת שלא תבעלי לאבא ולאביך אינו גט חוששין שמא תבעל להם משמע דבע"מ שלא תנשא להם אפילו נישאת ה"ז גט[ג] והכא אמאי הגט בטל וי"ל דהכא עמדה ונישאת[ד] לאחר מיתת המגרש קאמר[ה] וכה"ג נ"ל לקמן (פד.) גבי[ו] שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא תבעל להם משום דאסורה להם[ז] הא לאחר חוששין שמא תבעל[ח] אע"ג דאסורה לו[ט] נמי משום אשת איש מ"מ חוששין שמא תבעל לו לאחר מיתת המגרש והיא דתוספתא[י] יש ליישבה שלא תחלוק על הש"ס שלנו דהא דקתני התם על מנת שלא תבעלי לאבא ולאביך אינו גט חוששין שמא תבעל להם היינו כלומר שאם נראה שתבעל להם שלא יהא גט ובא להשמיענו דבעל מנת שלא תינשא כו' אפילו נישאת להם הוי גט א"נ קא משמע לן דעל מנת שלא תבעלי לאבא ולאביך לא בעי למימר דרך נשואין(יא) אלא דרך זנות בעלמא: **אילימא** בחוץ לר' אליעזר מישרא שרי. וטעמא כיון דנשאה זה שהותרה לו נתרוקן לו כל האישות ופקע אישות של ראשון לגמרי:

רבא

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ז], ב) [בתוס' איתא ר' טרפון ורבי יוסי הגלילי ור"א בן עזריה ור"ע ועי' תוספת ע"ז מה. ד"ה אמר ר"ע ומה שרשמתי שם], ג) [תוספתא שם], ד) [עי' תוספות ע"ב ד"ה מודה], ה) שייך לדף פב:, ו) [ע"כ שייך לדף פב:], ז) [דף פב:], ח) [ויקרא כא], ט) נ"ל שהתירה. רש"ש, י) עי' תוספתא פ"ד ה"ח ובהגהות כת"י שם ובמנחת ביכורים, יא) [כדלקמן דף פה.],

◆

גליון הש"ס

גמ' אלא מעתה בת אחיו לא ישא. עי' יבמות דף נט ע"א תוס' ד"ה ספק א"א: שם אלא מעתה בת אחיו כו' היינו פירכא. לא זכיתי להבין דאינו מהדומה דהתם לא נופלת לפניו לייבום ולא הוי עקירה משא"כ בתנאי דנופלת לפניו לייבום דהא הגט התירה גם ליבם אלא דא"א לו לייבם דאז יעקר התנאי ויתבטל הגט וכמ"ש תוס' לעיל דמה"ט אינה פוטרת צרתה דלא דמי לאחות אשה דאכתי לא הוי ערוה עד שתבעל. ובזה כיון דזקוקה לו ואעפ"כ אינו יכול לייבם מחמת תנאו זהו הוי גרם עקירת המצוה ולנע"ג: שם מודה ר"א וכו'. תמיה לי על השמטת הפוסקים ראשונים ואחרונים את זאת הא ג"מ לדידן באומר חוץ מעובד כוכבים פלוני דהגט כשר ובזה קיימא הסברא דבנשאת לאחר דמותרת אח"כ גם לזה העובד כוכבים לכשיתגייר דהואיל ופסקה פסקה:

עין משפט נר מצוה

ט א ב ג מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלז סעיף ד:

ד [מיי' שם הי"ב טוש"ע שם סי' קמג סי"ז]:

◆

מוסף תוספות

א. אפילו כי הלכה ונשאת לזה שנאסרה עליו היאך גיטה בטל דהא רשב"א. ב. דאי נישואין נינהו גיטה בטל ואשת איש גמורה היא ולאו בת נישואין היא, א"כ אי אפשר לה לינשא ואין גיטה בטל ובעילתה מן השני בעילת זנות ובזנות לא אסרה רשב"א. ג. דאי אפשר שתנשא בו לפי שאין לה בה נישואין כלל רשב"א. ד. לאותו שנאסרה עליו רשב"א. ה. דנישואיה ודאי נישואין דהא אלמנה היא היום אלא שמחמת שעברה על תנאה נמצא למפרע הגט בטל ובניה שהיו לה ממנו בחיי בעלה הראשון ממזרים, דאיגלאי מילתא למפרע דההיא שעתא לא היתה מגורשת למפרע. רבינו קרשקש. ו. על מנת תוס' הרא"ש לקמן פד ע"א ד"ה ע"מ שלא. ז. משמע תוס' הרא"ש שם. ח. וכן תניא בהדיא בתוספתא ע"מ שלא תבעלי לפלוני חוששין שמא תבעל לו תוס' הרא"ש שם. ט. לפלוני תוס' הרא"ש שם. י. ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאביך אינו גט תוס' הרא"ש שם.